

ІНФОРМАЦІЙНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ
про виконання рішення Рахункової палати від 25.11.2025 № 28-4
«Про розгляд Звіту про результати аудиту відповідності державної
підтримки сільськогосподарських товаровиробників вимогам
доступності та прозорості» об'єктами контролю

Рахунковою палатою відповідно до Плану роботи Рахункової палати на 2025 рік здійснено захід державного зовнішнього фінансового контролю (аудит) – аудит відповідності державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників вимогам доступності та прозорості. Мета аудиту – надання оцінки, чи відповідають процеси та діяльність, пов'язані з організацією та наданням державної підтримки сільськогосподарським товаровиробникам, застосовним законам, нормативним актам та встановленим політикам щодо забезпечення доступності та прозорості.

Цей захід проведено на 4 об'єктах контролю: Міністерство аграрної політики та продовольства України (далі – Мінагрополітики), Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України (далі – Мінекономіки) Дніпропетровська обласна державна (військова) адміністрація (далі – Дніпропетровська ОДА), Український державний фонд підтримки фермерських господарств (далі – Укрдержфонд) і його відділення у Вінницькій, Дніпропетровській, Київській, Львівській та Закарпатській областях.

Аудит засвідчив, що державна підтримка сільськогосподарських товаровиробників у 2024 та I півріччі 2025 року неповною мірою відповідала принципам доступності та прозорості. Незважаючи на розширення можливостей Інформаційно-комунікаційної системи «Державний аграрний реєстр» (далі – ДАР), значна частина сільгоспвиробників не змогла скористатися державною підтримкою внаслідок технічних збоїв у цій системі. Виявлені випадки надання коштів суб'єктам, які не відповідали критеріям участі в програмах підтримки, а також недоліки при здійсненні перевірки достовірності інформації, поданої через ДАР. Неналежний міжвідомчий обмін даними і недоліки системи контролю призвели до недотримання Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання підтримки фермерським господарствам та іншим виробникам сільськогосподарської продукції, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 серпня 2022 року № 918 (далі – Порядок № 918).

За результатами аудиту складений звіт та надані рекомендації.

Згідно із рішенням Рахункової палати від 25.11.2025 № 28-4 до Кабінету Міністрів України (лист від 01.12.2025 № 03-3678) надіслані звіт та рішення з рекомендаціями щодо вжиття заходів, Мінекономіки (лист від 01.12.2025 № 03-3676) та Укрдержфонду (лист від 01.12.2025 № 03-3675) – звіт, рішення, а також план заходів реагування об'єкта контролю на рішення Рахункової палати.

Про результати здійснення контрольного заходу також поінформовано Верховну Раду України (лист від 01.12.2025 № 03-3680), Комітет Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (лист від 01.12.2025 № 03-3679) з рекомендацією розглянути звіт та рішення на його засіданні, Дніпропетровську ОДА (лист від 01.12.2025 № 03-3677) та народного депутата України Олексія Гончаренка в порядку інформування на депутатське звернення від 23.07.2024 № 338д9/15-2024/163306 (лист від 02.12.2025 № 03-3732), яким надіслані звіт та рішення Рахункової палати.

За результатами аудиту Комітет Верховної Ради України з питань бюджету звернувся до Кабінету Міністрів України (лист від 04.12.2025 № 04-13/12-2025/281459), а Комітет Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики – до Мінекономіки (лист від 04.12.2025 № 04-11/12-2025/28073) з проханням опрацювати, вжити відповідних заходів реагування та про результати поінформувати Комітет і Рахункову палату.

Комітет Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики на засіданні 13 січня 2026 року (протокол № 188) розглянув рішення Рахункової палати та рекомендував Мінекономіки забезпечити виконання рекомендацій Рахункової палати.

Кабінет Міністрів України доручив (доручення Віцепрем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України від 05.12.2025 № 39538/2/1-25 та доручення Прем'єр-міністра України від 06.12.2025 № 39538/3/1-25) Мінекономіки (листи від 18.12.2025 № 7021-06/88857-03, від 25.12.2025 № 7021-06/90941-03) та Мінфіну (лист від 16.12.2025 № 06010-13-5/36824) розглянути, вжити заходів до усунення виявлених порушень і недопущення їх у подальшому та про результати поінформувати Уряд і Рахункову палату; з питань, що потребують прийняття рішень Урядом, внести пропозиції в установленому порядку.

У межах доручення Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики, Мінекономіки (лист від 17.12.2025 № 7021-06/88544-03) поінформувало Рахункову палату про опрацювання звіту та наміри виконати надані рекомендації.

Відповідно до статті 36 Закону України «Про Рахункову палату» Мінекономіки (лист від 22.12.2025 № 7021-06/89777-03 з додатком) та Укрдержфонд (лист від 26.12.2025 № 53-4/595) поінформували про результати розгляду рішення Рахункової палати, заплановані та вжиті у зв'язку з цим заходи.

Для усунення недоліків, виявлених під час проведення заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту), Рахункова палата надала сім рекомендацій, у тому числі п'ять – об'єктам контролю, виконання яких підлягають контролю.

Основні висновки, рекомендації та заходи, що були та мають бути вжиті для усунення виявлених недоліків

1. Висновки Рахункової палати

1.1. ДАР містить дані про 207 тис. користувачів, що свідчить про охоплення значної частини аграрного сектору. Однак реєстрація не забезпечувала повного доступу до державної підтримки, оскільки фактично скористалися нею лише близько 33 відс. потенційних отримувачів, зареєстрованих у ДАР. Технічні збої у роботі ДАР призвели до ускладнення процедури подання заявок. Значна кількість фермерів не змогла подати документи через збої системи в перші дні після оголошення про прийом заявок, що створювало ризики нерівного доступу до державної підтримки та викликало численні скарги.

Обмеженість бюджетних ресурсів стала основною причиною неповного охоплення суб'єктів підтримкою. Заплановані видатки на субсидію на 1 га покривали лише половину потреби потенційних отримувачів підтримки, зареєстрованих у ДАР. Подібна ситуація спостерігалася й за іншими напрямками – 68 відс. необхідного фінансування передбачено на дотацію з утримання кіз та овець, що обмежило можливість виробників скористатися державною підтримкою.

Мінагрополітики частково забезпечило доступ до державної підтримки, однак реальна реалізація програм не охопила більшості сільськогосподарських виробників – потенційних отримувачів державної підтримки через недостатнє фінансування і технічні проблеми ДАР.

1.2 Недосконалість електронної системи, декларативний характер контролю та неналежна організація обміну даними між державними реєстрами призвели до розподілу щонайменше 36 млн грн державної підтримки з недотриманням законодавства.

Аудитом встановлено, що не всі отримувачі державної підтримки відповідали вимогам Порядку № 918. Виявлені численні випадки порушення умов отримання бюджетних коштів, що свідчить про неналежне здійснення контролю Мінагрополітики та Укрдержфондом. Встановлені випадки недотримання вимог щодо відсутності заборгованості перед бюджетом. 58 сільськогосподарських товаровиробників подали недостовірну інформацію про відсутність заборгованості перед бюджетом та отримали 36 млн грн державної підтримки всупереч вимогам Порядку № 918.

Порядок № 918 встановлює обмеження для отримувачів бюджетних коштів, але не враховує сукупності виробничих потужностей цих виробників сільськогосподарської продукції, що є пов'язаними особами у розумінні Податкового кодексу України.

Аудитом зафіксовані випадки подання заяв одними й тими ж виробниками сільськогосподарської продукції як фізичними і юридичними особами, які є пов'язаними особами у розумінні Податкового кодексу України, що

демонструє вразливість ДАР та відсутність механізмів автоматичного групування заявників, які є пов'язаними особами у розумінні Податкового кодексу України.

1.3. Вимоги законодавства щодо забезпечення прозорості, зокрема оприлюднення інформації щодо державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників, виконувалися Мінагрополітики лише частково. Незважаючи на те, що через ДАР протягом 2024 та I півріччя 2025 року виплачені понад 5,1 млрд грн бюджетних субсидій і дотацій, у відкритому доступі оприлюднені дані лише про 29 відс. фактично наданої державної підтримки.

Основною причиною низького рівня оприлюднення інформації про виплату державної підтримки сільськогосподарським товаровиробникам є неврегулювання Мінагрополітики та Мінекономіки процедури оприлюднення реєстрових даних ДАР. Це створює ризики непрозорого розподілу бюджетних коштів, унеможлиблює здійснення належного громадського контролю і знижує рівень довіри до механізмів державної підтримки аграріїв.

1.4. Мінагрополітики при розробці проєкту Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників шляхом виділення бюджетних субсидій з розрахунку на одиницю оброблюваних угідь (затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 11 серпня 2021 року № 886, у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 16 серпня 2024 року № 938) (далі – Порядок № 886), не скористалося можливістю обмежити обсяг підтримки на одного сільськогосподарського товаровиробника, як це встановлено Порядком № 918. У свою чергу це сприяло концентрації підтримки у великих агрохолдингах. Суттєва частина державної підтримки за бюджетною програмою за КПКВК 2801710 у 2024 році зосереджена у великих корпоративних групах. Зокрема, 49 отримувачів, що обробляють понад 1000 га сільськогосподарських угідь і належать до 31 корпоративної групи, отримали сукупно понад 258 млн грн, або 16 відс. усіх касових видатків за цією бюджетною програмою. Зазначене свідчить про незастосування дієвих механізмів обмеження підтримки для великих сільськогосподарських товаровиробників.

Частина отримувачів має кінцевих бенефіціарів, які не є громадянами України. Загальний обсяг підтримки таких суб'єктів у 2024 році становив майже 67 млн грн, що свідчить про недостатню орієнтованість програми на внутрішніх виробників і втрату мультиплікативного ефекту для національної економіки України.

Порівняльний аналіз Порядків № 886 та № 918 показав, що перший не містив обмежень щодо розміру земель чи громадянства отримувачів, тоді як Порядок № 918 упровадив такі норми – встановив ліміт площ і вимогу, щоб

отримувачами були громадяни України або юридичні особи, засновниками яких є виключно фізичні особи – громадяни України.

Українська практика розподілу підтримки наразі суперечить європейським підходам, де діють механізми обмеження виплат великим агровиробникам та передбачене обов'язкове перерозподілення коштів на користь малих і середніх фермерів. Невикористання таких інструментів у програмах Мінагрополітики сприяло збереженню монополізації підтримки великими аграрними структурами.

1.5. Аудит не виявив випадків недотримання вимог Порядку № 886 при використанні коштів державного бюджету, які були спрямовані на державну підтримку сільськогосподарських товаровиробників шляхом виділення бюджетних субсидій з розрахунку на одиницю оброблюваних угідь.

2. Рекомендації Рахункової палати:

2.1. Кабінету Міністрів України:

2.1.1. Внести зміни до Порядку № 886, встановивши ліміти площ, на які надається державна підтримка;

2.1.2. Уніфікувати Порядок № 886 з Порядком № 918 в частині встановлення вимог до отримувачів державної підтримки, якими можуть бути лише громадяни України або юридичні особи, засновниками яких є виключно фізичні особи – громадяни України.

2.2. Мінекономіки до 01.04.2026:

2.2.1. Розробити й у встановленому порядку подати на розгляд Кабінету Міністрів України проєкт відповідних змін до Порядку № 886, які передбачатимуть принципи доступності, прозорості, доброчесності отримувача, недопущення концентрації підтримки у великих сільськогосподарських товаровиробників;

2.2.2. Розробити й у встановленому порядку подати на розгляд Кабінету Міністрів України проєкти відповідних змін до Порядку № 886 та Порядку № 918, якими передбачити:

вимогу, що отримувачі державної підтримки, які є пов'язаними особами в розумінні підпункту 14.1.159 пункту 14.1 статті 14 Податкового кодексу України, є єдиним виробником сільськогосподарської продукції;

вимогу до отримувачів державної підтримки підтверджувати відсутність заборгованості перед бюджетом станом на перше число місяця, який передуює місяцю подання заявки на отримання бюджетних коштів;

2.2.3. Створити механізм автоматичного групування отримувачів державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників, які є пов'язаними особами в розумінні підпункту 14.1.159 пункту 14.1 статті 14 Податкового кодексу України;

2.2.4. Розробити та затвердити внутрішній організаційно-розпорядчий документ, який регулює оприлюднення реєстрових даних ДАР щодо фактично отриманої державної підтримки (у розрізі програм, сум і отримувачів).

2.3. **Укредержфонду** до 01.04.2026 призначити посадову особу, на яку покласти повноваження щодо здійснення внутрішнього аудиту відповідно до Порядку здійснення внутрішнього аудиту та утворення підрозділів внутрішнього аудиту, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 вересня 2011 року № 1001 «Деякі питання здійснення внутрішнього аудиту та утворення підрозділів внутрішнього аудиту».

3. Перелік запланованих об'єктами контролю заходів:

Мінекономіки листом від 22.12.2025 № 7021-06/89777-03 надало план заходів реагування на рішення Рахункової палати, яким передбачені такі заходи та строки їх виконання:

на рекомендацію 2.2.1:

3.1. До 01.04.2026 – розробити та внести на розгляд Уряду проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників шляхом виділення бюджетних субсидій з розрахунку на одиницю оброблюваних угідь, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11.08.2021 № 886», яким передбачається реалізувати надані у рішенні Рахункової палати рекомендації;

на рекомендацію 2.2.2:

3.2. До 01.04.2026 – розробити і внести на розгляд Уряду проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників шляхом виділення бюджетних субсидій з розрахунку на одиницю оброблюваних угідь, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11.08.2021 № 886», яким передбачається реалізувати надані у рішенні Рахункової палати рекомендації, та опрацювати пропозиції щодо внесення змін до Порядку № 918 у частині встановлення вимог до отримувачів державної підтримки;

на рекомендацію 2.2.3:

3.3. До 01.04.2026 – здійснити напрацювання та реалізувати механізм автоматичного групування отримувачів державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників, які є пов'язаними особами у розумінні підпункту 14.1.159 пункту 14.1 статті 14 Податкового кодексу України;

на рекомендацію 2.2.4:

3.4. До 01.04.2026 – підготувати наказ Мінекономіки, який регулюватиме порядок оприлюднення реєстрових даних у ДАР щодо фактично отриманої державної підтримки у розрізі програм, сум і отримувачів.

Укрдержфонд листом від 26.12.2025 № 53-4/595 надав план заходів реагування на рішення Рахункової палати, яким передбачений такий захід та строк виконання:

на рекомендацію 2.3:

3.5. У I півріччі 2026 року – як виконавцем функцій Виплатної агенції утворити постійно діючий підрозділ внутрішнього аудиту.

4. Висновки щодо реалізованих об'єктами контролю заходів:

Виконання наданих Рахунковою палатою рекомендацій розпочато.

Прем'єр-міністром України та Віцепрем'єр-міністром з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України надані відповідні доручення, Мінекономіки та Укрдержфондом – плани заходів реагування на рішення Рахункової палати.

Оцінивши надану інформацію та документи, що підтверджують виконання рекомендацій, Рахункова палата дійшла висновків, що об'єкти контролю розпочали впровадження семи рекомендацій.

Статус впровадження рекомендацій детально оцінений у додатку до інформаційного повідомлення.

Рахункова палата контролюватиме виконання рекомендацій та інформуватиме суспільство про стан їх виконання.

**Заступник Голови
Рахункової палати**

Сергій КЛЮЧКА

Документ СЕД АСКОД, РАХУНКОВА ПАЛАТА
03-41/3 від 16.01.2026 11:51
Сертифікат 3FAA9288358EC00304000000C25538002D66E700
Підписувач Ключка Сергій Сергійович
Дійсний з 15.08.2025 0:00:00 по 14.08.2027 23:59:59